

MÁLTEIGURINN

Herlig herlið

Hövuðsskaðin av málreinsing er útrudding in av nuancum, stigum og detaljum. Meðan vit leggja stóran dent á presisíon í handaligum arbeiði (tann nærlagdi handverkarin sigur, at gáttin skal vera 60,01 cm, hvørki meir ella minni), skal alt vera sum best ber til við tí málsliga.

Men tað er oftast neyðugt – serliga á fakmáli – at raka beint. Tað ber t.d. ikki til at fara á apotekið at biðja um eitt hálpund av penicillin ella stryknin. Eisini í vanligum littererum máli hava vit brúk fyri at kunna orða okkum presist. Til dømis um vit skulu umseta eina krígsskó til føroyskt.

Nú hava vit (Harrin havi lov) næstan ongá militærar traditiónir í Føroyum. Sambært søgnini gekk tað hart fyri seg í Mannafellsdali, men militertekniskar detaljur hava vit ikki. Tann pinkalítið føroyski herurin, sum var knýttur til Skansan, fekk høvi til at royna seg móti Bretlandi í 1808, men tann danski generalurin bað føroyingarnar »læg jer ned børn og stræk gevær!« – hóast Skansans 60 kanónir lættliga høvdu kunnað søkt tað hálvalmenna sjónararskipið, vissi ið Løbner ikki frammanundan hevði latið figgindanum helvtina av herinum sum gisslar. Kortini vildi Vága-Rasmus royna at forsvara hövuðsstaðin (tað var hansara uppgáva). Men forladarin klinkti, og so var frítt at fara hjá teimum engilsku ránskröppunum.

Tá ið tíðini høvdu vit nøkur fá orð fyri militert virkseini. Vit hoyrdu um skansa og kommandant og kanón og lavett, men annars ikki nógv.

Seinni hava vit fingið nøkur orð sum til dømis »... og glaðar vóru genturnar, tá troppaskipið kom...«. Hesi orð eru oftast í sambandi við annað verðinskrið: konvoy, luftskjúts, gassmaska osfr. Nøkur kunstig orð á hesum økinum eru gjørd, men tey eru ikki altíð beinrakin. Vit verða til dømis lærd at siga »herskipi«, hóast vit áttu at sagt »krígsskipi«, tí »herur« (næstan altíð) verður brúkt um krígmaktina uppi á landi.

Hendan málsliga avmarkingin (bara at hava tvey-trý føroysk orð fyri fimtan-sekstan orð í øðrum málum) merktist serliga týðiliga, tá ið vit skulu umseta. Fyri tað útlendska »officer« hava vit gjørt »heryrmaður«. Men tað eru jú so nógv sløg av offiserum. Vit kunnu á donskum hava t.d. hendan tekstin: »Majoren sagde til kompagnichefen, at han skulle sige til fænikken, at denne gennem kaptajnen skulle overbringe korporalen den besked, at sergenten per dags dato skulle holde op med at gøre haneben til løjtnantens kone«. Á »føroyskum« verður hetta til, at »heryrmaðurin segði við heryrvmannin, at hann skuldi siga við heryrvmannin, at hann gjøgnum heryrvmannin skuldi bera heryrvmanninum tey boð, at heryrvmannin í stundini skuldi gevast við at nálgast uppi á konu heryrvmannin«.

Ein málslig fløkja av hesum slag er so óútrundiliga, at vandi er fyri, at annars friðaligir offiserar rúka saman í bardaga.

Upp á sama máta verður tað eina orðið »herlið« brúkt fyri allar stóddir av eindum í herinum. T.e. at bæði divisióin, kompaní, brigada, korps og alt hitt skal eita »herlið«, so hjá tí føroyska lesaranum ella lurtaranum verður eingin munur á, um talan er um eitt fallskermskorps upp á 15 mans ella eina divisióin upp á 200.000 mans.

Orðið »herligur« hevur einki við kríggj at gera. Tað er skylt við orðið »harri« og hevur bara positivan týðning. Fyri at hesi orðini ikki skulu koma í bland, brúka vit í samansetingum »hernaður« sum tað fyrri liðið. Hetta orðið umsetir Svabo til Klammeri, Allarm. »Det militære sammenstød« eitur t.d. ikki »tann herligi samansteiturin«.

Men orðið »herligur« er gott føroyskt og norrønt, hóast tað ikki er sloppið í orðabókurnar. Rasmus Effersø: Hvat á jørd kann meira herligt vera enn ein føroysk miðjan-summarátt?

S

Tveir 20 fots KONTEYNARAR

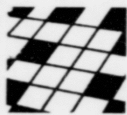
bíligla til sølu.

Pf. D. B. Bilar

Tlf. 10600

71	ENSKAR	FØROYSKT	FRANSJUR	P/F	ARMEN C	FINSKUR	TJÓSSAM	HEBREISK	FR	ESTONIAN	EINIS	KONA	U.S. HER- MADUR	HEBREW	HEBREW	HEBREW	KONA
SP/4																	
HAVS- STADUR																	
GERSK DYGGJ																	
SKITT																	
LOGA- RITHA																	
VIÐIUM																	
I/S																	
SVÁVUL																	
L/F																	
SPANIA																	
KUR- BYUR																	
A/S																	
MVG																	
'SAGA'																	
K/F																	

© LBS, 1996

KROSSORDAGÁTA

Loysnin frá seinastu viku Loysunarorðið: EYSTURTINDUR

A	K	R	A	N	E	S	S	K	E	R	S	T	E	V
G	R	A	S	T	E	I	N	Y	R	K	J	A	R	I
A	A	K	C	B	F	S	I	T	R					
M	V	G	L	B	A	R	T	S	K	E	R	I	N	
E	U	D	O	A	S	T	U	A	R	A	N			
M	U	L	A	F	O	S	S	U	R	U	A			
N	L	O	T	K	G	R	S	A	R	A	K			
O	S	T	P	O	L	I	T	I	R	O	K	U		
I	O	G	T	R	E	N	T	U	F	G	T	U	R	
G	N	I	R	A	N	M	A	T	R	K				
O	D	N	I	N	H	E	S	T	U	R	V	N		
L	R	A	E	A	N	T	I	I	I					
G	A	S	A	D	A	L	U	R	D	K	V			
A	R	A	N	K	L	U	K	K	U	R	A	P	U	
R	A	A	R	A	A	K	T	F	R	A	R			
70	O	R	R	T	I	N	D	U	R	L	L	R		

Hvønn leygardag

verður krossordagáta í blaðnum. Drigið verður millum røttu innsendu loysnirnar. Vinningurin er ein av niðanfyrir nevndu bókum frá Føroya Skúlabólagrunni. (Krossa av hvørja tú best kundi hugsað tær).

Fyri at verða við í dráttinum um vinningin, má loysunarorðið vera okkum í hendi í seinasta lagi hósdagin. Vinningurin verður saman við loystu gátuni kunngjørdur í blaðnum næsta leygardagin.

Sendið loysunarorðið til: Sosialurin, Box 76, 110 Tórshavn – og viðmerkið »Krossordagáta nr. ____« á bjálvan.

Vinnari: Póla H. Norðberg,
900 Vágur

Loysunar-
orðið:

Navn

Bústaður

Bygd/býur

Lesið føroyskt – hugsið føroyskt!

- ☐ Fuglar í Norðrhøvum
- ☐ Stjórnarskipanarmálið 1946
- ☐ Spell at sólin kom upp
- ☐ Politiska søga Føroya 1814–1906
- ☐ Føroyskir soppar
- ☐ Døgurðabókin
- ☐ Søgna um eplið
- ☐ Heimsatlas
- ☐ Mannakroppurin – og hvussu hann starvar
- ☐ Alfagurt ljóðar mín tunga (fløga/ljóðband)

Bøkur og annað tilfar
– bæði innan og uttan skúlagátt.

FØROYA SKÚLABÓKAGRUNNUR

